

Vraný

Kraj: Středočeský

Správní obvod: Slaný

Nadmořská výška: 290 m n. m.

Počet obyvatel: 727

Adresa URL: www.mestysvrany.cz

Okres: Kladno

GPS souřadnice: 50.327085N, 14.017141E

První pís. zmínka: 1228 (790 let)

PSČ: 273 73

Historie obce Vraný

Pravěká osídlení lokality dnešního městečka Vraný dokládá řada místních archeologických průzkumů a nálezů, řazených od starší doby ledové před 25 tisíci let (v zaniklé vranské cihelně), přes mladší dobu kamennou (sídliště pod zámekem, na „Ostrově“ a „Pod bránou a ještě mladší sídliště v lokalitě „Nad splavem“). Pozdní dobu kamennou reprezentují nálezy z období kultury řivnáčské na „Čertovce“ a „Žižkaperku“. Nález z doby bronzové, šest kostrových hrobů (skrčenců), byl odkryt v r. 1932 v pískovně p. Kotouze a také na „Čertovce“ byly nalezeny pozůstatky osady z této doby. Část slovanského sídliště (základy chaty s obilnicí) byla odkryta na ostrohu „Žižkaperk“, což je unikátní nález z novější doby slovanského osídlování v regionu. Jak je z uvedeného zřejmé, lidem se ve zdejší lokalitě od pradávna líbilo a nacházeli zde dobré zdroje obživy a životního prostředí.

Vraný (v latin.a něm. textech též Wrannay, Wranic, Vrana, Vraní, Vrané aj.) bylo původně vsí s tvrzí. První písemná zmínka o něm pochází z roku 1228, kdy je část Vraného jmenována mezi zbožím kláštera sv. Jiří na Pražském hradě (listina abatyše Anežky, Palacký Dějiny národa českého...). Zbývající část patřila vladykům z Vraného, rodu pocházejícího od pánů ze Žerotína a spřízněných s těmi, kteří měli ve znaku orlici, později přibrali do svého znaku ruku ve zbroji s mečem. Pod jejich správou se ves rychle rozrůstala. Nejstarším známým držitelem V. Fridrich (Bedřich z Vraného), podle jména byl Fridrich z Vraného, připomínající se v r. 1341 a dochovanou pečetí z r. 1356. V průběhu šesti století v období let 1341-1945 se vystřídalo 42 držitelů Vraného nebo jeho části. Někteří z nich měli zásadní podíl na jeho historii, výstavbě, hospodářském a veřejném životě. Z významných událostí lze uvést alespoň následující. V r. 1394 majitelem části V. Hynek z Kaufunku, který obec osídlil většinou Němců, takže až do XV. stol. se stala převážně německou. V r. 1394 byl patronem vranského kostela Jan Jindřich z Dubé, hofmistr království českého. Roku 1434 kupuje Vraný Vilém II., Zajíc z Hazenburka, jehož rod jej drží s přestávkami plných 100 let do r. 1354. Tím nastává pro Vraný doba nebývalého rozkvětu, obzvlášť když na přímluvu Jana III. Zajíce z Hazenburku-nejvyššího truksase (stolníka) - povýšil král Vladislav II. Jagelonský 4. dubna 1513 v Budíně - Pešti Vraný na městečko a udělil mu významná privilegia, která potvrdil r. 1538 císař Ferdinand I. a r. 1570 císař Maxmilián II. Povýšení a privilegia (jako výroční trhy, usazování a cechy řemeslníků „právo míle“ vybírání cla, rozhodování, souzení, získání erbu a pečeti aj.) pomohly městečku ke slávě a majetnosti.

V roce 1552 Petr Chotek z Vojnína, královský prokurátor, též držitel Žerotína, staví ve Vraném novou tvrz. Roku 1538 Bedřich Doupovec z Doupova zakládá „Purkrechtní knihu městečka Vraného“ a r. 1592

zakládá „Urbář panství Vraninského a Žerotínského.

V letech 1618-1648 válka třicetiletá zle zpusťořila i Vraný, ze 650 lidí před válkou jich zbylo sotva 150, z 28 statků a 33 chalup zbylo pouhých 8 statků a 13 chalup. Vše ostatní lehlo popelem, městečko bylo velmi zpustlé a trvalo mnoho let než se z tohoto válečného utrpení vzpamatovalo.

V roce 1706 předposlední majitel Křiřtof Karel baron Voračický prodal Vraný Metropolitní kapitule sv. Víta na Pražském hradě. Ta působila ve zdejší obci až do r. 1945. Za tuto dobu byly také vytvořeny nejvýznamnější vranské památky, i veřejně prospěšné zařízení. Kapitula učinila Vraný sídlem nového rozsáhlého panství.

V roce 1980 dořlo ke sloučení obcí Vraný, Lukov, Horní Kamenice Páleč.

